

KRÁLOVNÁ
ANGLICKEJ
DETEKTÍVKY

Agatha
Christie®

NEKONEČNÁ
NOC

*Agatha
Christie[®]*

NEKONEČNÁ
NOC

Vydalo vydavateľstvo IKAR, a.s. – Slovenský spisovateľ,
Bratislava v roku 2024 ako svoju 2 260. publikáciu.
Zodpovedná redaktorka Tatiana Žáryová
Prvé vydanie
Sadzba a zalomenie do strán DLX SLOVAKIA, s.r.o.

Z anglického originálu Agatha Christie: *Endless Night*
preložila Diana Ghaniová.

Na obálke a titulnom liste je použité oficiálne logo Agathy Christie.

Verše Williama Blakea a R. L. Stevensona
prebásnila Jana Kantorová-Báliková.
V publikácii je použitý citát z diela W. Shakespeara *Othello*
(IKAR, Bratislava 2016) v preklade Ľubomíra Feldeka.

Endless Night Copyright © 1967 Agatha Christie Limited.

All rights reserved.

Translation entitled *Nekonečná noc* © 2024 Agatha Christie Limited.

All rights reserved.

AGATHA CHRISTIE and the Agatha Christie Signature are registered
trademarks of Agatha Christie Limited in the UK and elsewhere.
All rights reserved.

www.agathachristie.com

Cover Design © Barbara Baloghová 2024

Cover Photo © Victor Habbick / Arcangel

ISBN 978-80-551-9514-8

NORE PRICHARDOVEJ,
od ktorej som prvýkrát počula
legendu o Cigánskom panstve.

*Za nocí, zrána, cez deň hocikedy
sa rodia ľudia do psoty a biedy;
za bieleho dňa i zrána, v noci
sa rodia do rozkoše, do hojnosti;
niektorí do rozkoše, do hojnosti
a iní zas do nekonečnej noci.*

WILLIAM BLAKE: Tušenia nevinnosti

1

V mojom konci je môj počiatok... Ľudia to hovoria často. Znie to dobre, ale čo to vlastne znamená?

Existuje vôbec nejaký konkrétny okamih, na ktorý človek poukáže a povie: „Všetko sa začalo v ten deň, o tomto čase a na tomto mieste, touto udalosťou?“

Začal sa môj príbeh vtedy, keď som si všimol inzerát na múre krčmy U Juraja a draka, v ktorom stálo, že vzácna nehnuteľnosť s názvom Veže sa bude predávať v dražbe, doplnený údajmi o rozlohe v mľach a akroch a idealizovanou maľbou Veží, ako zrejme vyzerali v časoch svojej najväčšej slávy, teda pred osemdesiatimi až sto rokmi?

Nerobil som nič konkrétne, len som sa prechádzal po hlavnej ulici bezvýznamnej dediny Kingston Bishop a zabíjal čas. Všimol som si ten inzerát. Prečo? Osud so mnou rozohral svoju špinavú hru? Alebo ma chcel zasypať šťastím? Dá sa na to pozerať tak či onak.

Alebo sa dá povedať, že všetko sa začalo, keď som sa zoznámil so Santonixom – počas rozhovorov, čo som s ním viedol. Keď zatvorím oči, vidím ho pred sebou: s červenými lícami a rozžiarenými očami, ako silnými, no zároveň jemnými rukami skicuje a kreslí plány a nárysy domov. Konkrétne jeden dom, nádherne dom, ktorý by bolo úžasné vlastniť!

Vtedy sa prebudila moja túžba po dome, po peknom a elegantnom dome, v aký som nemohol ani dúfať. Bola to príjemná predstava, ktorou sme sa spolu zaoberali: dom, ktorý pre mňa Santonix postaví, ak sa toho dožije...

Dom, v ktorom som vo svojich snoch býval s dievčaťom, ktoré som miloval, dom, v ktorom budeme ako v naivnej detskej rozprávke „žiť šťastne až do smrti“. Čistý výmysel, obyčajná hlúposť, ale spustil vo mne vlnu túžby. Túžby po niečom, čo pravdepodobne nikdy nebudem mať.

Alebo ak je to príbeh lásky – a je to aj príbeh lásky, prisahám –, prečo nezačať tým, ako som prvýkrát uvidel Ellie stáť medzi tmavými jedľami na Cigánskom panstve?

Cigánske panstvo. Áno, možno by som mal začať práve tam, vo chvíli, keď som sa odvrátil od inzertnej tabule. Slabo som sa zachvel, lebo slnko práve zašlo za čierny mrak, a celkom ľahostajne som sa prihovril jednému z miestnych, ktorý neďaleko roztržito strihal živý plot.

„Aké je sídlo Veže?“

Ešte vždy pred sebou vidím, ako čudne sa na mňa ten starý muž úkosom pozrel.

„My ho tak nevoláme. Čo je to za meno?“ vyprskol nesúhlasne. „Uplynulo už veľa rokov, odkedy v ňom naposledy niekto býval a nazýval ho Vežami,“ vyprskol znova.

Opýtal som sa ho teda, ako ho volá on. Znova odo mňa odvrátil oči vsadené do starej vráskavej tváre tým čudným spôsobom, aký majú vidiečania, keď sa s va-

mi nezhovárajú priamo, ale dívajú sa niekam za vás alebo za roh, akoby videli niečo, čo vy nevidíte.

„My ho voláme Cigánske panstvo.“

„Prečo sa to tak volá?“ vyzvedal som.

„Súvisí s tým nejaký príbeh. Nevieť presne aký. Jeden povie jedno, druhý zasa niečo iné. „V každom prípade sa tam stávajú nehody,“ dodal.

„Automobilové nehody?“

„Všelijaké nehody. V súčasnosti hlavne autonehody. Je tam totiž nepekná zákruta.“

„Nuž,“ povedal som, „ak je tam nepekná zákruta, tak tam môže dochádzať k nehodám.“

„Obecná rada tam dala aj výstražnú značku, ale nepomohlo to. Nehody sa stávajú aj naďalej.“

„Prečo Cigánske?“ opýtal som sa.

Opäť sa zadíval niekam za mňa a odpovedal rovnako neurčito.

„Súvisí s tým nejaký príbeh. Hovorí sa, že v minulosti tá pôda patrila Cigánom, ktorých odtiaľ vyhnali a oni ju prekliali.“

Zasmial som sa.

„Ech,“ zahundral, „pokojne sa smejte, ale sú miesta, ktoré sú prekliate. Vy mudrlanti z mesta o tom nemáte ani potuchy. Naozaj sú miesta, ktoré sú prekliate, a aj na tomto mieste je kliatba. V miestnom kameňolome zomrelo viacero ľudí, keď sa tam ťažil stavebný kameň. Starý Geordie raz v noci spadol z okraja a zlomil si väzy.“

„Bol opitý?“ prehodil som.

„Možno hej. Chutilo mu, to áno. Veľa opilcov však spadne – a sú to škaredé pády –, ale nič sa im nesta-

ne. Geordie si však zlomil väzy. Tamto,“ ukázal za seba na kopec porastený borovicami, „na Cigánskom panstve.“

Áno, tak sa to zrejme začalo. V tom čase som tomu však nevenoval pozornosť. Len som si na to náhodou spomenul. Myslím – teda keď sa nad tým dôkladne zamyslím –, že som si to v hlave trochu zveličil. Nevieam, či to bolo skôr alebo neskôr, keď som sa opýtal, či tam ešte žijú nejakí Cigáni. Odvetil, že dnes už nie sú takmer nikde. Polícia ich vraj ustavične presúva.

„Prečo nikto nemá rád Cigánov?“ opýtal som sa.

„Lebo kradnú,“ vyhlásil nesúhlasne a pozornejšie sa na mňa zadíval. „Nemáte náhodou aj vy cigánsku krv?“ opýtal sa a prepichol ma pohľadom.

Povedal som, že o tom neviem. Je pravda, že vyzerám trochu ako Cigán. Možno práve preto ma názov Cigánske panstvo zaujal. Ako som tam tak stál a usmieval sa naňho pobavený naším rozhovorom, pomyslel som si, že možno mám trochu cigánskej krvi.

Cigánske panstvo. Vykročil som po kľukatej ceste von z dediny, prepletal som sa pomedzi tmavé stromy, až som napokon vyšiel na vrchol kopca, odkiaľ som mal výhľad na more a lode. Bol to nádherný pohľad a ja som si pomyslel, ako sa to občas stáva: Ktovie, aké by bolo, keby bolo Cigánske panstvo mojím sídlom... Len tak... Bola to len nevinná myšlienka. Keď som znova prechádzal popri mužovi strihajúcim živý plot, vyhlásil: „Ak zháňate Cigánov, býva tu stará pani Leeová. Major jej dal chalupu.“

„Kto je major?“ opýtal som sa.

„Major Phillpot, kto iný!“ vyhrkol šokovane. Zjavne

ho pohoršilo, že sa vôbec pýtam! Pochopil som, že major Phillipot je miestny boh. Pani Leeová od neho zrejme závisela a on sa o ňu staral. Phillipotovci tam zrejme prežili celý život a v podstate mali všetko pod palcom.

Keď som starcovi zaželel pekný deň a odvrátil sa, dodal: „Býva v poslednej chalupe na konci ulice. Možno ju uvidíte vonku. Nerada sa zdržiava vnútri. Ľudia s cigánskou krvou to tak cítia.“

Vykročil som teda po ceste, písal som si a premýšľal o Cigánskom panstve. Takmer som zabudol na starcove slová, no vtom som zazrel vysokú čiernovlasú starenu, ktorá na mňa hľadela ponad živý plot. Hneď som vedel, že je to určite pani Leeová. Zastal som a prihovril sa jej.

„Vraj by ste mi mohli povedať viac o Cigánskom panstve,“ prehodil som.

Pozrela na mňa cez strapatú čiernu ofinu.

„Radšej s ním nemajte nič spoločné, mladý muž. Počúvajte ma. Zabudnite naň. Ste pekný chlapec. Cigánske panstvo vám neprinesie nič dobré.“

„Všimol som si, že je na predaj,“ povedal som.

„Áno, to je pravda, a kto ho kúpi, je hlupák.“

„Kto ho zrejme kúpi?“

„Má oň záujem nejaký architekt. A nielen jeden. Predá sa lacno. Uvidíte.“

„Prečo by sa malo predáť lacno?“ opýtal som sa zvedavo. „Je to pekné miesto.“

Na to nechcela odpovedať.

„Predpokladajme, že ho lacno kúpi nejaký architekt. Čo s ním urobí?“

Zachechtala sa. Bol to zlomyseľný, nepríjemný smiech.

„Starý schátraný dom istotne zbúra a začne stavať. Zo dvadsať-tridsať domov a všetky budú prekliate.“

Poslednú časť vety som si nevšímal.

„To by bola škoda. Veľká škoda,“ vyhrkol som, skôr ako som sa stihol ovládnuť.

„Ech, nemusíte sa obávať. Nebude ich to vôbec tešiť, ani tých, čo ho kúpia, ani tých, čo tam budú klášť tehly a miešať maltu. Nieкто sa zošmykne z rebríka, nákladné auto havaruje aj s nákladom, zo strechy spadne škridla a zasiahne cieľ. Stromy možno spadnú v náhlej víchrici. Ach, veď uvidíte! Z Cigánskeho panstva nikdy nič dobré nevzide. Najlepšie by bolo nechať ho na pokoji. Uvidíte. Uvidíte.“ Rázne prikývla, a potom si pre seba ticho zamrmlala: „Nikto, kto sa zapletie s Cigánskym panstvom, nebude mať šťastie. Vždy to tak bolo.“

Zasmial som sa.

„Nesmejte sa, mladý muž,“ napomenula ma ostro. „Mám pocit, že už čoskoro sa prestanete smiať. V tom dome ani na okolitých pozemkoch nikdy nepanovalo šťastie.“

„Čo sa stalo v dome?“ vyzvedal som. „Prečo je tak dlho prázdny? Prečo ho nechali schátrať?“

„Ludia, čo tam žili naposledy, všetci zomreli.“

„Ako zomreli?“ opýtal som sa zo zvedavosti.

„Najlepšie bude, keď o tom už nebudeme hovoriť. Potom už nikto nemal záujem ísť tam bývať. Nechali ho splesnivieť a schátrať. Zabudlo sa naň a najlepšie by bolo, keby to tak aj zostalo.“

„Mohli by ste mi porozprávať ten príbeh,“ prehovára som ju. „Určite ho poznáte.“

„O Cigánskom panstve neklebetím.“ Stíšila hlas a pokračovala falošným kvílivým šeptom. „A teraz vám prezradím, aký je váš osud, mladý muž. Vložte mi do dlane strieborníak a ja vám poviem, čo vás čaká. Ste jedným z tých, čo to raz dotiahnu ďaleko.“

„Neverím nezmyslom o veštení,“ vyhlásil som, „a nemám pri sebe žiadne striebro. Teda nie také, s ktorým by som sa bol ochotný rozlúčiť.“

Pristúpila ku mne bližšie a pokračovala rovnakým lichotiacim tónom. „Tak teda šesť pencí. Šesť pencí. Vyveštím vám za šesť pencí. Koľko je to? Vôbec nič. Vyveštím vám za šesť pencí, lebo ste pekný chlapec s pohotovým jazykom a dobrými spôsobi. Možno to naozaj dotiahnete ďaleko.“

Vylovil som z vrecka šesťpencu. Neveril som síce v jej hlúpe veštby, ale tá stará podvodníčka sa mi ktovieprečo páčila, aj keď som ju prekukol. Vzala si odo mňa mincu.

„Dajte mi ruku. Obe ruky,“ vyzvala ma.

Vzala mi ruky do svojich zvädnutých pazúrov a zadívala sa na moje otvorené dlane. Chvíľu s vytreštenými očami mlčala. Zrazu mi pustila ruky, takmer ich od seba odstrčila, a o krok ustúpila.

„Ak viete, čo je pre vás dobré, z Cigánskeho panstva rýchlo odídete a už nikdy sa sem nevrátite!“ prehovorila ostro. „To je najlepšia rada, čo vám viem dať. Nevracajte sa.“

„Prečo nie? Prečo by som sa nemal vrátiť?“

„Lebo ak sa vrátite, čaká vás žiaľ, strata a možno

aj nebezpečenstvo. Čakajú vás ťažkosti, vážne ťažkosti. Zabudnite, že ste toto miesto vôbec videli. Varujem vás.“

„Zo všetkých...“

Odvrátila sa a vykročila k chalupe. Vošla dovnútra a zabuchla dvere. Nie som poverčivý. Pravdaže verím v šťastie, kto by neveril? Neverím však nezmyselným poverám o prekliatych spustnutých panstvách. A predsa som mal nepríjemný pocit, že tá zlovestná starena z mojich rúk niečo vyčítala. Sklopil som zrak na obe dlane natiahnuté pred sebou. Čo sa dá vyčítať z dlaní druhého človeka? Veštenie je predsa nezmysel – obyčajný trik, ako vymámiť peniaze z dôverčivých hlupákov. Zadíval som sa na nebo. Slnko už zapadalo, deň sa zmenil. Zotmelo sa, akoby sa blížila hrozba. Pomyslel som si, že je to len búrka. Zdvihol sa vietor a listy na stromoch šuchotali. Pískal som si, aby som si udržal dobrú náladu, a kráčal som po ceste cez dedinu.

Znova som sa zadíval na inzerát, v ktorom sa písalo o dražbe Veží. Dokonca som si všimol aj dátum. Nikdy v živote som sa nezúčastnil na predaji nehnuteľnosti, ale pomyslel som si, že tentoraz prídem. Bude zaujímavé sledovať, kto kúpi Veže. Presnejšie, bude zaujímavé sledovať, kto sa stane majiteľom Cigánskeho panstva. Áno, myslím, že tak sa to všetko začalo... Napadla mi neveriteľná myšlienka. Prídem tam a budem sa sám pred sebou tváriť, že práve ja chcem vydražiť Cigánske panstvo! Budem prihadzovať v súboji s miestnymi architektmi! Vypadnú, lebo stratia nádej, že ho kúpia lacno. Kúpim ho, pôjdem za Rudolfom Santonixom a poviem:

„Postav mi tam dom. Kúpil som pre teba pozemok.“
A nájdem si dievča, úžasné dievča, s ktorým v ňom budem žiť šťastne až do smrti.

Takéto sny som mával často. Prirodzene, nikdy sa nespĺnili, ale bola to zábava. To som si vtedy myslel. Zábava! Zábava? Božemôj! Keby som len vedel!

2

V ten deň ma do susedstva Cigánskeho panstva priviedla obyčajná náhoda. Šoféroval som prenajaté auto, v ktorom som viezol z Londýna pár ľudí na dražbu nie domu, ale jeho zariadenia. Bol to veľký, mimoriadne škaredý dom na kraji mesta. Viezla sa so mnou postaršia dvojica. Z ich rozhovoru som vyrozumel, že majú záujem o zbierku z *papier-mâché*, nech je to čokoľvek. Predtým to slovné spojenie predomnou použila iba moja matka v súvislosti s misami na umývanie riadu. Vyhlásila, že misy z *papier-mâché* sú oveľa lepšie ako plastové! Pripadalo mi zvláštne, že taká bohatá dvojica je ochotná cestovať, aby si mohla kúpiť celú zbierku.

Uložil som si však túto skutočnosť do pamäti a pomyslel som si, že si ten pojem vyhľadám v slovníku alebo si niekde prečítam, čo to *papier-mâché* vlastne je. Zjavne niečo, pre čo sa ľuďom oplatí prenajať si auto, cestovať na vidiek a vydražiť to. Rád som sa dozvedal nové veci. Vtedy som mal dvadsaťdva rokov a rôznymi spôsobmi som nazbieral veľa vedomostí. Mal som slušné poznatky o autách, bol som obstojný mechanik a opatrný vodič. Predtým som pracoval

s koňmi v Írsku. Takmer som sa zaplietol s drogovým gangom, ale dostal som rozum a včas som odišiel. A práca šoféra v luxusnej požičovni áut nebola vôbec zlá. Na všimnom sa dalo celkom dobre zarobiť. A zvyčajne to nebola ktovieaká námaha. Samotná práca však bola nudná.

Raz som išiel v lete zbierať ovocie. Veľa som si nezarobil, ale páčilo sa mi to. Vyskúšal som veľa vecí. Pracoval som ako čašník v treťotriednom hoteli, plavčik v lete na pláži, predával som encyklopédie a vysávače a zopár ďalších vecí. Robil som aj záhradníka v botanickej záhrade a naučil som sa čo-to o kvetoch.

Nikdy som pri ničom nezostal. Prečo by som mal? Takmer všetko, čo som vyskúšal, bolo zaujímavé. Niektoré veci boli ťažšie ako iné, ale to mi neprekážalo. Nie som lenivý. Zrejme som len nepokojný. Chcem všade ísť, všetko vidieť, všetko vyskúšať. Chcem niečo nájsť. Áno, to je ono. Chcem niečo nájsť.

Od chvíle, keď som vyšiel zo školy, som chcel niečo nájsť, ale ešte som nevedel, čo to bude. Celý čas som to neurčito hľadal a bol som nespokojný. Niekde to určite bolo a skôr či neskôr to nájdem. Možno je to dievča... Mám rád dievčatá, ale ani jedno z tých, s ktorými som sa doteraz zoznámil, nebolo dôležité... Páčila sa mi každá, ale vždy som rád odišiel za ďalšou. Bolo to rovnaké ako s prácou. Najprv som bol spokojný, no potom sa mi zunovala a zatúžil som po zmene. Bolo to tak, odkedy som vyšiel zo školy.

Veľa ľudí neschvaľovalo môj spôsob života. Dalo by sa povedať, že mi chceli len dobre. Ibaže mi vôbec nerozumeli. Chceli, aby som začal chodiť s pekným diev-

čaťom, odkladal peniaze, oženil sa a chodil do príjemnej stálej práce. Deň za dňom, rok za rokom, až do samého konca, amen. Nič pre mňa! Určite existuje aj lepší život. Nielen toto krotké bezpečie, starý dobrý sociálny štát, ktorý kríva vpred tým svojím polovičatým spôsobom! Vo svete, kde človek dokázal vyslať do vesmíru satelity a ľudia rozprávali o cestách na hviezdy, určite existuje niečo, čo dokáže človeka nadchnúť, čo mu rozbúcha srdce, čo sa oplatí hľadať po celom svete! Spomínam si, že jedného dňa som kráčal po Bond Street. Bolo to v čase, keď som pracoval ako čašník, a práve som mieril do práce. Cestou som si obzeral topánky vo výklade. Boli elegantné. Ako sa píše v novinových inzerátoch: „To, čo dnes nosia elegantní muži.“ Text zvyčajne dopĺňa aj fotka takého muža. Väčšinou vyzerá ako chumaj! Na takých reklamách som sa dobre zabával.

Od topánok som prešiel k obchodu s obrazmi. Vo výklade boli len tri umelecky naaranžované obrazy so zamatovým závesom neutrálnej farby prehodeným cez roh pozláteného rámu. Gýč, ak viete, čo tým myslím. Umenie ma ktovieako nezaujíma. Raz som zo zvedavosti zabľúdil do Národnej galérie. Normálne mi pokazila náladu. Veľké lesklé farebné obrazy bitiek v skalných roklínach a vycivených svätcov dobodaných šípami. Portréty prostoduchých dám, ktoré s úsmevom sedia v hodvábe, zamate a čipkách. Vtedy som sa na mieste rozhodol, že umenie nie je nič pre mňa. Obraz, ktorý som mal pred očami v tej chvíli, bol však iný. Vo výklade boli tri obrazy. Jedna krajinka, pekná, ale podľa mňa obyčajná. Na druhom obraze bola žena

namaľovaná tak smiešne a neproporcionálne, že bolo ledva vidieť, že je to žena. Tuším sa to nazýva secesia. Nevieľ, čo to má byť. Tretí obraz bol ten môj. Nebolo na ňom nič také, ak viete, čo tým myslím. Bol – ako to opísať? Bol v podstate jednoduchý. Bolo na ňom veľa miesta a zopár veľkých rozširujúcich sa sústredných kruhov, ak sa to tak dá opísať. Každý inej farby, a boli to zvláštne farby, aké by ste nečakali. Na viacerých miestach boli fľačky farby, ktoré akoby nič neznamenali. Ibaže ktovieprečo niečo znamenali! Nevieľ dobre opisovať... Môžem len povedať, že sa mi neuveriteľne chcelo stále sa naň dívať.

Iba som tam stál s čudným pocitom, akoby sa mi práve stalo niečo nezvyčajné. Odrazu som zatúžil po tých elegantných topánkach. Chcem povedať, že na mojom odevu mi celkom záleží. Rád sa pekne obliekam, aby som vzbudil dobrý dojem, ale nikdy v živote som vážne nepomyslel na to, že by som si kúpil topánky na Bond Street. Viem, aké neskutočné sumy za ne pýtajú. Tie topánky by mohli stáť aj pätnásť libier za pár. Nazývajú to ručná výroba či ako, takže sú vraj hodnotnejšie. Bolo by to obyčajné plytvanie peniazmi. Štýlový rad topánok, áno, ale za štýl sa občas platí priveľa. Ja to mám v hlave usporiadané.

Zauvažoval som, koľko by asi stál tento obraz. Keby som sa rozhodol, že si ho kúpim... Si blázon, pomyslel som si. Obrazy ťa vôbec nezaujímajú. To bola síce pravda, ale po tomto obraze som túžil... Chcel som, aby patrilo mne. Chcel som si ho niekam zavesiť, sadnúť si a dívať sa naň tak dlho, ako sa mi bude chcieť, s vedomím, že je môj! Ja a nákup obrazov! Pripadalo

mi to ako bláznivá predstava. Znova som sa naň zadíval. Nedávalo zmysel, že po ňom tak túžim, a pravdepodobne by som si ho aj tak nemohol dovoliť. Náhodou som bol vtedy pri peniazoch. Stavil som na správneho koňa. Tento obraz bude pravdepodobne stať balík. Dvadsať libier? Dvadsaťpäť? V každom prípade sa nič nestane, keď sa opýtam. Veď ma nezjedia, no nie? Do vnútra som vošiel energicky, ale s pomerne defenzívnym postojom.

Obchod bol tichý a veľkolepý. Vládla v ňom zdržanlivá atmosféra vytvorená stenami s neutrálnymi farbami a zamatovou pohovkou, na ktorej ste mohli sedieť a hľadieť na obrazy. Muž, ktorý vyzeral trochu ako vzor dokonale oblečeného muža z reklamy, podišiel ku mne a prihovoril sa mi tlmeným hlasom, ktorý ladil s prostredím. Zvláštne, no nepôsobil nadradene, ako sa zvyčajne stáva vo vychytených obchodoch na Bond Street. Vypočul si ma, a potom vzal obraz z výkladu, priložil ho k stene a podržal ho tam, aby som sa naň mohol dívať tak dlho, ako budem chcieť. Vtedy som si uvedomil – občas sa stane, že zrazu pochopíte, ako sa veci majú –, že na obrazy sa nevzťahujú rovnaké pravidlá ako na ostatné veci. Pokojne by mohol prísť niekto v ošúchaných starých šatách a roztrhanej košeli, a potom by sa ukázalo, že je to miliónár, čo si chce rozšíriť zbierku. Alebo by mohol pôsobiť lacno a okázalo, možno trochu ako ja, a predsa tak zatúžiť po nejakom obraze, že sa mu podarí nejakým zázrakom naškriabať dosť peňazí.

„Nádherná ukážka umelcovej práce,“ povedal muž, ktorý držal obraz.

„Koľko?“ opýtal som sa rázne.

Odpoveď mi vyrazila dych.

„Dvadsaťpäťtisíc,“ odvetil tým svojím jemným hlasom.

Viem si celkom dobre zachovať kamennú tvár. Nedal som najavo nič. Teda aspoň dúfam. Dodal nejaké meno, ktoré znelo cudzokrajne. Predpokladám, že to bolo meno umelca. Obraz vraj práve prišiel na trh z vidieckeho sídla, ktorého obyvateľa nemali ani potuchy, čo vlastní. Vzdychol som si.

„Je to veľa peňazí, ale zrejme to stojí za to,“ vyhlásil som.

Dvadsaťpäťtisíc libier. Bolo to na smiech!

„Áno,“ prisvedčil s povzdychom. „Veru áno.“ Opatrne spustil obraz a odniesol ho naspäť do výkladu. Pozrel na mňa a usmial sa. „Máte dobrý vkus,“ dodal.

Cítil som, že si nejakým spôsobom rozumieme. Poďakoval som mu a vyšiel som na Bond Street.

3

O písaní toho veľa neviem – nie toľko ako ozajstný spisovateľ. Napríklad tá kapitola o obraze, čo som videl. V podstate s ničím nesúvisí. Presnejšie, nič z toho nebolo, nikam to nevedlo, a predsa mám pocit, že je to dôležité, že to má svoje miesto. Bola to skrátka jedna z vecí, čo ma postretli a niečo znamenali. Presne ako Cigánske panstvo. Presne ako Santonix.

Ešte som vám o ňom veľa nepovedal. Bol architekt. Pravdaže, to vám už došlo. Architekti sú ďalšia oblasť,

s ktorou som nikdy nemal dočinenia, hoci som o stavebníctve čo-to vedel. Na Santonixa som natrafil počas svojich potuliek. Vtedy som pracoval ako šofér a vozil som bohatých. Niekoľkokrát som šiel do zahraničia, dvakrát do Nemecka – vedel som trocha po nemecky, zo dva razy do Francúzska – vedel som aj pár slov po francúzsky – a raz do Portugalska. Väčšinou som vozil starších ľudí, čo mali zhruba toľko peňazí ako chorôb.

Keď takto vozíte ľudí, začnete mať pocit, že peniaze predsa len nie sú až taká výhoda. Sklon k infarktóm, množstvo fľaštičiek s drobnými tabletkami, ktoré treba užívať, a zlosť na jedlo alebo služby v hoteloch. Väčšina bohatých ľudí, ktorých som poznal, bola dosť nešťastná. Aj oni majú svoje starosti. Dane a investície. Počujete, ako sa rozprávajú medzi sebou alebo s priateľmi. Starosti! Práve tie polovicu z nich pripravia o život. Ani ich sexuálny život nie je taký úžasný. Buď majú dlhonohé svetlovlasé príťažlivé manželky, ktoré ich podvádzajú s milencami, alebo sa oženili s neopísateľne škaredou ženou, ktorá sa ustavične sťažuje a hovorí im, kde si chce užiť. Nie. Radšej budem sám sebou. Michaelom Rogersom, ktorý cestuje po svete a užíva si s peknými dievčatami, kedy sa mu zachce!

Vždy trocha z ruky do úst, pravdaže, ale dá sa to vydržať. Život bol zábavný a ja som bol spokojný s tým, že je to tak. Zrejme by som však bol spokojný aj tak. Tento postoj patrí k mladosti. A keď mladosť začne vyprchávať, zábava prestáva byť zábavou.

Myslím, že za tým vždy bolo to druhé – túžba po nie-